

ورلڊ هيلٿ آرگنائيزيشن (ڊبليو ايڇ او) اڳڪٿي ڪئي آهي ته عالمي وبا ڪورونا وائرس جو خاتمو ويجهو اچي ويو آهي.

آمريڪي صدر جو بائيڊن جو چوڻ آهي ته دنيا اڳ ئي هن وبا مان نڪري چڪي آهي.

انهن دعوائن جي تصديق انهن ثبوتن سان به ٿئي ٿي جيڪي پاڪستان ۾ سامهون آيا آهن.

دوسال تڪ اس مهم ڪي ذريعي ڪورونا وائرس سے متعلق جعلی خبروں، غلط معلومات اور افواہوں ڪي خاتمي ڪي ڪوششیں ڪي گئيں.

اسان پنهنجن مائٽن ڪي اهو ٻڌائڻ چاهيون ٿا ته اسان اوپن سوسائٽي فائونڊيشن (او ايس ايف) جي تعاون سان ڪورونا وائرس جي روڪٿام واري مهم (سي سي سي) ۾ تبديليون آڻي رهيا آهيون. ٻن سالن کان ان مهم ذريعي ڪورونا بابت جعلي خبرن، غلط ڄاڻ ۽ افواهن ڪي ختم ڪرڻ جي ڪوشش ڪئي وئي. اڳتي وڌندي، هڪ صحتمند معلومات جي حصيداري واري ماحول ڪي فروغ ڏنو ويندو جنهن ۾ اسان پاڪستان ۾ وڏي پيماني تي جعلي خبرن ۽ غلط معلومات ڪي روڪڻ جي ڪوششن جي رهنمائي ۽ حمايت ڪنداسين. جيڪڏهن ان جي ڪا نئين لهر نه اڀري، اسان جي مهم جو بنيادي مرڪز ضروري ناهي ته ڪورونا وائرس هجي. اسان صحت جي واقعن سان جڙيل جعلي خبرن جي پڪيڙ ڪي منهن ڏيڻ جو منصوبو ناهيون ٿا (مثال طور پوليو، جيڪو اڃا تائين پاڪستان ۾ هڪ وڏو چيلنج آهي ۽ ماڻهن جي ويڪسينيشن ڪرائڻ کان لاتعلق ٿيڻ جو بنيادي سبب جعلي خبرن جو ڦهلاءُ آهي)،

اس بليٽن ميں ڄاڻي

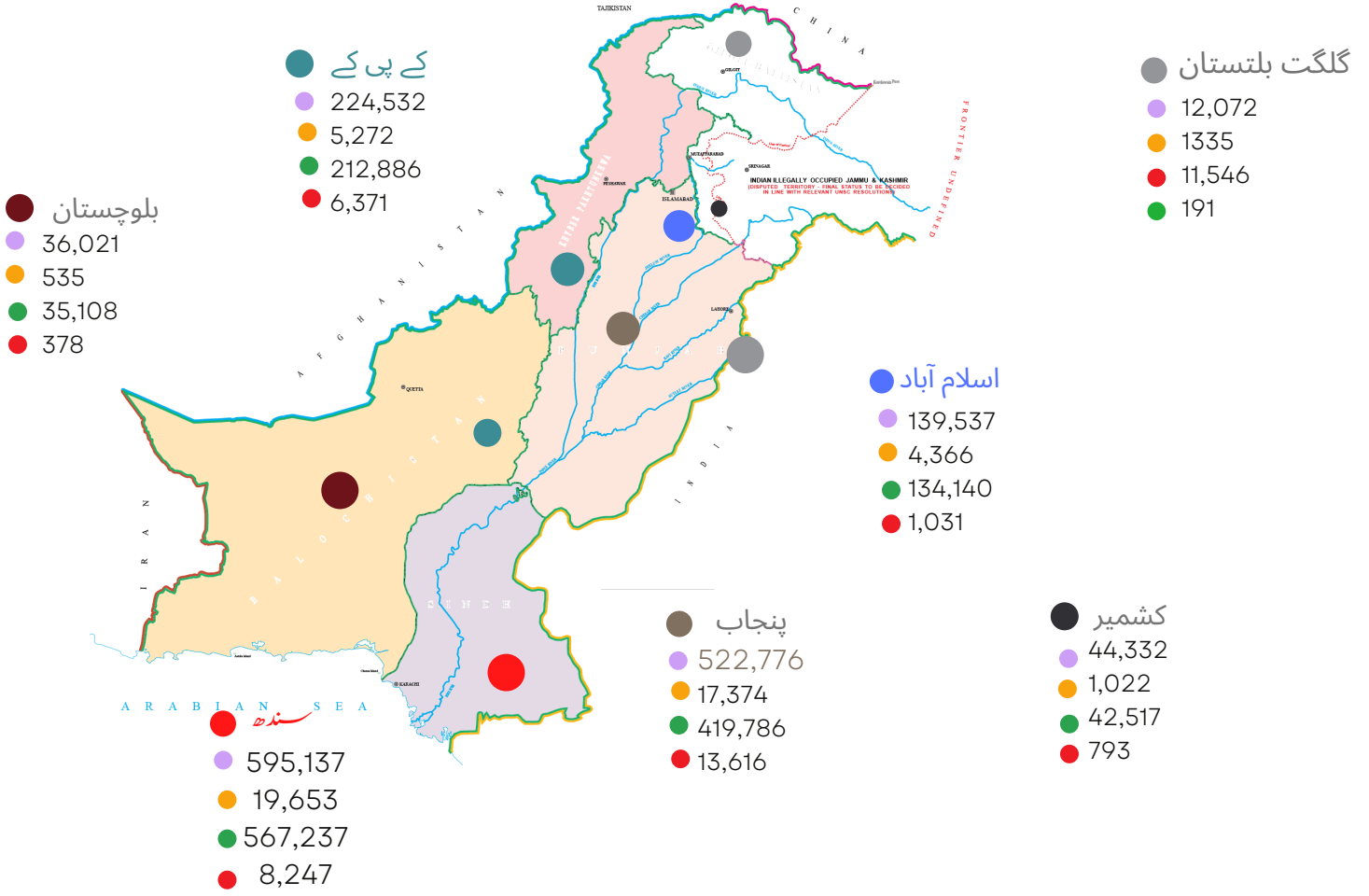
ڪورونا وائرس اور ويڪسي
نيشن ڪي ڪيسز سے متعلق
اڀڏيس

ڪورونا وائرس سے متعلق
معلومات

افواہیں اور جھوٹی خبریں

غلط معلومات روڪڻ ڪي لي
چند مفيد باتیں

کووڈ 19 ڈیش بورڈ (پاکستان)

تصدیق ٹیل کیسن حالت ۾ مریض مکمل صحتیاب سبب فوتین

تصدیق ٹیل کیسن

1,574,407

گذریل 24 کلاکن: 48

حالت ۾ مریض

1,217

گذریل 24 کلاکن: 0

سبب فوتین

30,627

گذریل 24 کلاکن: 0

مکمل صحتیاب

1,542,563

گذریل 24 کلاکن: 12

SOURCE : [Government of Pakistan](https://www.governmentofpakistan.gov.pk)

گلي ۾ سور ڪوود-19 جي وڌيڪ نمايان علامت آهي جيڪا بوءِ يا ذائقي جي نقصان کان وڌيڪ آهي

سال 2019 جي کان شروع ٿيل ڪورونا وائرس تيزي سان گهٽجي رهيو آهي ۽ ان سان لاڳاپيل علامتن ۾ به اهم تبديليون آيون آهن. ڪورونا وائرس جي شروعاتي ڏينهن ۾ بوءِ يا ذائقي جي گهٽتائي ۽ ٽڪاوت هن وائرس جي مکيه علامتن جي طور تي ڏٺو ويندو هو، پر هاڻي اهي انفڪشن سان لاڳاپيل علامتن جي طور تي ظاهر ٿي رهيا آهن. هن وقت گلي جي سور جي وجه ڪري به ڏهاڻي ماڻهن ۾ ڪورونا وائرس جي تصديق ٿي آهي.

ڪوود زوئي ايپ جي گڏيل باني پروفيسر ٽم اسپيڪٽر موجب بخار ۽ بوءِ يا ذائقي جي احساس جي گهٽتائي کي هاڻي غير معمولي علامتن طور ڏٺو پيو وڃي ۽ وڏي عمر وارا ماڻهو هاڻي اهو نه ٿا سمجهن ته کين اهي علامتون وائرس ڪري آهن. اهي سمجهن ٿا ته اهو هڪ عام زڪام يا فلو آهي، تنهنڪري ڪرونا وائرس لاءِ ٽيسٽ ڪرڻ جي ڪا ضرورت ناهي.

جڏهن به ماڻهو اهڙين علامتن جو تجربو ڪندا آهن، اهو سمجهڻ ڏکيو ٿي ويندو آهي ته اهي عام زڪام، فلو يا ڪرونا وائرس سان متاثر ٿيل آهن.

ڪوود جي ڪري گلي جي سور گهٽ يا گلي جي انفڪشن وانگر آهي پر جڏهن توهان ڪوود جو تجربو ڪري رهيا آهيو ته توهان کي خاص طور تي جڏهن ڪجهه گلي کي صاف ڪرڻ وقت گلي جو سور، خارش ۽ سوزش پڻ محسوس ٿي رهي آهي.

ان سان گڏ، مريضن کي گلي جي پوئين پاسي خشڪي ۽ جلن جو تجربو پڻ ٿي سگهي ٿو جيڪو تمام گهڻو دردناڪ ٿي سگهي ٿو.

SOURCE: [LIVEMINT](https://www.livemint.com)

ڪوود-19 لاءِ گلي جي سور جون علامتون ڪهڙيون آهن؟

- ڪوود-19 لاءِ گلي جي خرابي عام طور تي بيماري جي پهرين هفتي ۾ ظاهر ٿئي ٿي ۽ تمام جلدي بهتر ٿي سگهي ٿي.
- انفڪشن جي پهرين ڏينهن تي گلي جي سور مريض لاءِ تمام ڏکيو ٿي ويندي آهي ۽ ان جي شدت ڏينهن ڏينهن وڌندي ويندي آهي.
- گلي جي سور پنجن ڏينهن کان وڌيڪ نه رهندي آهي، ۽ عام طور تي معمولي به هوندي آهي.
- صحت جي ماهرن جو چوڻ آهي ته جيڪڏهن ڪنهن کي 5 ڏينهن کان وڌيڪ گلي ۾ سور رهي ته ان کي ڪنهن بئي بيماريءَ جي چڪاس ڪرائڻ جي ضرورت آهي.

غلط معلومات ۽ غلط رهنمائي

اسان هڪ ڄاڻ واري دور ۾ رهون ٿا جتي خبرون، رايا، تفريح، ۽ ذاتي طور تي ٺاهيل مواد آساني سان آن لائن دستياب آهي. جيتوڻيڪ ان جا ڪيترائي فائدا آهن، پر ان ۾ ماڻهن لاءِ مسئلا به پڻ آهن. اسان سڀني آن لائن ڪجهه ڏٺو، ٻڌو، پڙهيو ۽ غالباً ”يقين“ به ڪري ورتو جيڪو بعد ۾ ڪوڙ ثابت ٿيو.

آف ڪام جي 2022 جي دستاويزن مطابق، حقيقت ۾ ڏه سوشل ميڊيا استعمال ڪندڙن مان هڪڙي کي اهو ڪم ڏنو ويو هو ته اهو معلوم ڪرڻ لاءِ ته آن لائن دستياب ٿيل مواد صحيح آهي يا جعلي آهي ان جو جائزو وٺڻ، انهن جو چوڻ آهي ته آن لائن مواد جي صداقت يا جعليت کي جانچڻ لاءِ موجود صلاحيتن جو فقدان آهي.

جعلی معلومات جو اصطلاح گھڻو استعمال ڪيو ويندو آهي، پر جعلی معلومات یا صحیح مواد جو مسئلو تمام گھڻو پیچیدہ آهي. آن لائن استعمال ڪیل مواد صحیح هجڻ لاءِ ضروري آهي ته غلط ڄاڻ ۽ غلط گمراهیءَ جي اصطلاحن جو تنقیدی جائزو وٺو ۽ انهن جي وچ ۾ بنیادی فرق جي نشاندہی ڪریو.

SOURCE: [WORLD HEALTH ORGANIZATION](https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/disinformation-misinformation-and-malefic-information)

غلط معلومات

غلط معلومات بنیادی طور تي جعلی معلومات آهي. اوچتو مواد جو اچڻ جنهن جو مقصد غلط هدايت ڏيڻ آهي، غلط یا جعلی معلومات سڏيو ويندو آهي.

غلط رهنمائي

گمراهیءَ جيتوڻيڪ غلط معلومات اتفاقي طور تي سامهون اچي سگهي ٿي، جڏهن ته غلط هدايت کي عمدی طور تي ٺڳي ڪرڻ لاءِ استعمال ڪيو ويندو آهي.

گمراه ڪندڙ معلومات مختلف ذريعن ۽ شڪلن مان اچي سگهي ٿي. مثال طور ڪلڪ بيٽ هيڊ لائون، تعصبي جائزو، تراش ٿيل تصويرون ۽ سازشي نظريات.

نوجوانن جي والدين کي ڇا ڄاڻڻ جي ضرورت آهي؟

ان سخت حقيقت جي باوجود ته غلط ڄاڻ ۽ گمراهي کان بچڻ مشڪل آهي، هر ڪنهن کي هاڻي پنهنجو ڪردار ادا ڪرڻو پوندو ته جيئن ڪميونيڪيشن لٽريسي ذريعي غلط معلومات ۽ گمراهي جي اثرن کي فعال طور تي بي اثر ڪيو وڃي.

ان سخت حقيقت جي باوجود ته غلط ڄاڻ ۽ گمراهي کان بچڻ مشڪل آهي، هر ڪنهن کي هاڻي پنهنجو ڪردار ادا ڪرڻو پوندو ته جيئن ڪميونيڪيشن لٽريسي ذريعي غلط معلومات ۽ گمراهي جي اثرن کي فعال طور تي بي اثر ڪيو وڃي.

مختلف قسم جي مواد کي سڃاڻڻ ۽ سمجهڻ جي قابليت ۽ صلاحيت جي شديد ڪوت آهي جيڪا غلط معلومات ۽ جعلی ڄاڻ لاءِ استعمال ٿيل آهي. اهو هڪ مهارت آهي جنهن کي مسلسل مشق ۽ وقت جي ضرورت آهي. هن طريقي سان نوجوانن کي تنقیدی انداز ۾ سوچڻ، آن لائن موجود مواد تي سوال ڪرڻ، ۽ صحیح معلومات لاءِ قابل اعتماد ذريعن کي استعمال ڪرڻ، ۽ عام مسئلن جهڙوڪ غلط معلومات ۽ غلط هدايتن کي حل ڪندي ماڻهن جي وچ ۾ چڪتاڻ کي گهٽائڻ ۾ مدد شامل آهي.

اهو پڻ تمام ضروري آهي ته آن لائن مواد شيئر ڪرڻ جي ناڪاري اثرن کان آگاه ٿيڻ. مثال طور، ”عمدی طور“ یا غير ارادي طور تي جعلی مواد شيئر ڪرڻ نوجوانن کي خوفزدہ ڪرڻ، دوکو ڏيڻ یا ايڏائڻ جي برابر آهي. جڏهن ته، غلط معلومات ۽ گمراهي جهڙو مواد اسان جي مستقبل جي زندگين جو حصو بڻجندو رهندو. والدين پنهنجي ٻارن جي صحیح رهنمائي ڪرڻ لاءِ، انهن کي اهڙي مواد جي حوصلا افزائي ڪرڻ لاءِ جواب ڏيڻ جي مشق ڪرڻ گهرجي.

SOURCE: [WORLD HEALTH ORGANIZATION](https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/disinformation-misinformation-and-malefic-information)

جعلي خبرن جي ڪيئن نشاندهي ڪجي

ذريعن کي ڄاڻڻ

ڪهاڻي سان لاڳاپيل ويب سائيٽ، ان جو مقصد ۽ هڪ حوالي سان مهيا ڪيل معلومات تي تحقيق ڪريو.

ڪهاڻي کان ٻاهر پڙهو

ڪهاڻين جون سرخيون استعمال ڪري سگهجن ٿيون.

پوءِ سڄي ڪهاڻي کي مڪمل طور تي ڄاڻڻ

ليکڪ بابت ڄاڻو: تحقيق ڪريو ته ڇا ليکڪ حقيقي ۽ قابل اعتماد آهي.

مختلف ذريعن

ڪهاڻي ۾ ڏنل لنڪ تي ڪلڪ ڪريو، چيڪ ڪريو ته ڏنل لنڪ واقعي اصل ڪهاڻي ٻڌائين ٿا.

تاريخ چيڪ ڪريو

پراڻيون ڪهاڻيون ٻيهر اپلوڊ ڪرڻ جو مطلب آهي ته انهن جو تعلق نون واقعن سان آهي.

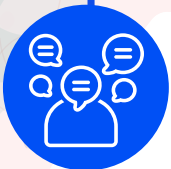
مزاح يا طنز لاءِ ڪهاڻي جي جانچ ڪريو

چيڪ ڪريو ته ڪهاڻي ۾ طنزيه مواد موجود ته نه آهي تصديق لاءِ ليکڪ ۽ ويب سائيٽ سان چيڪ ڪريو.

تعصب جي چڪاس

اهو پڻ غور ڪيو ته توهان جا پنهنجا عقيدا متاثر ٿي سگهن ٿا توهان جي ڪهاڻي جو جائزو وٺڻ جي صلاحيت لاڳاپيل

اهرن سان تصديق ڪرڻ

خلف ڪتابن جو مطالعو ڪريو ۽ حقيقت جي جانچ ڪندڙ سائيٽن سان تصديق ڪريو.

